

A L F R E D A

POZ
NAN
SKA

Alfreda Poznańska
podczas wycieczki, 1968
Alfreda Poznańska during
an excursion, 1968

Elżbieta Łubowicz

WYRZEŹBIĆ TO, CO NIETRWAŁE

Wrocławska Akademia Sztuk Pięknych od 2007 roku wydaje serię małych albumów prezentujących środowisko artystyczne naszego miasta. Jest to bardzo cenne przedsięwzięcie, bowiem dzięki tym książkom zostają zaprezentowane i w wielu przypadkach ocalone od zapomnienia twórcze działania dokonujące się w polskim Wrocławiu od niemal osiemnastu lat. Szczególną wagę mają te publikacje dla kadry i studentów uczelni plastycznej, ponieważ w wielu przypadkach przedstawieni artyści to dawni pedagodzy szkoły. Znajomość rodzimej tradycji jest niezwykle cenną wartością — umożliwia kształtowanie się własnej, oryginalnej specyfiki, wyróżniającej absolwentów wrocławskiej Akademii od innych tego typu szkół artystycznych.

Wśród książek z serii Wrocławskie Środowisko Artystyczne brakuje jednak, jak dotąd, pozycji poświęconej Alfredzie Poznańskiej, rzeźbiarce przedwcześnie zmarłej w 2001 roku, a związanej z uczelnią jako jej pedagog od roku 1973. W obecnym zespole edukacyjnym szkoły pracują wykształceni przez nią rzeźbiarze prowadzący teraz własne pracownie: Christos Mandzios, Grzegorz Niemyjski, Magda Grzybowska. Choć każde z nich uprawia rzeźbę o innej estetyce, to fundamenty swojego rozumienia tego medium wywodzą z lat intensywnego kontaktu z profesorem Alfredą Poznańską. Po jej śmierci asystent Christos Mandzios, wspominając swoją Panią Profesor, napisał: „Dzisiaj, gdy podejmowane są próby zacierania śladów i nieliczenia się z Jej dorobkiem, tym boleśniej odczuwam Jej odejście. Była niezmiernie wymagająca. Kładła duży nacisk na rzetelność, kompetencje i dokładność. Wymagała konkretów. [...] Studia z natury stanowiły podstawę... Jednocześnie sprzeciwiała się nieudolnym i bezmyślnym próbom kopiowania natury”¹.

Alfreda Poznańska od 1981 roku prowadziła Pracownię Małych Form Rzeźbiarskich, którą sama stworzyła. Istnieje na uczelni do dziś, pod rozbudowaną nazwą Medalierstwa i Małych Form Rzeźbiarskich. Z tej dyscypliny jej promotorka we wrocławskiej szkole habilitowała się w 1989 roku (wtedy był to „przewód kwalifikacyjny II stopnia”), zaznaczając w części pisemnej, że daleko niewystarczające warunki do pracy warsztatowej sprawiają, iż program przedmiotu to „rodzaj propedeutyki zagadnień rzeźby małego formatu ze zdecydowaną przewagą problematyki medalierskiej i reliefu nad rozwiązaniami przestrzennymi”². Z tej szczerzej konstatacji wyłania się postać rzeźbiarza o rzetelnym rozeznaniu we własnej dyscyplinie i zarazem o wysokich wymaganiach wobec swojej roli pedagoga — a jednocześnie widać tu realistkę, osobę potrafiącą dostosować się do istniejących ograniczeń. Jednak zaledwie kilka lat później, w 1992 roku, dzięki staraniom Alfredy Poznańskiej powstała na uczelni pod jej kierunkiem dyplomująca pracownia rzeźby, w której mały format mógł już realizować się pełniej — dzięki możliwości korzystania z zewnętrznych warsztatów rzemieślniczych, które zaistniały po przemianach ustrojowych w Polsce.

Predylekcje do małej formy w rzeźbie dobrze rozpoznał recenzent jej twórczości przy przewodzie kwalifikacyjnym II stopnia, wówczas docent, Antoni Porczak, pisząc: „Wyobraźnia i dłonie autorki są szczególnie predestynowane do tworzenia dzieł oglądanych z bliska, takich, jakie człowiek może trzymać w rękach przed oczami. Świadczy o tym nie tylko format, ale również zagęszczenie szczegółów i sposób opracowywania

¹ Ch. Mandzios, *Pamięci prof. Alfredy Poznańskiej*, „Okno ASP”, 2002, nr 1(6), s. 22, 23.

² A. Poznańska, *Małe formy rzeźbiarskie jako jeden z przedmiotów kształcenia rzeźbiarzy*, wykład w ramach przewodu kwalifikacyjnego II stopnia, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, 1989, s. 2 (Archiwum ASP we Wrocławiu).

<<<<
Alfreda Poznańska, 1 połowa lat 50.
Alfreda Poznańska, first half of the 1950s

<<<
Alfreda Poznańska podczas studiów
w pwssp we Wrocławiu, 1 połowa lat 60.
Alfreda Poznańska in the course of her
studies at pwssp (today's The Eugeniusz
Geppert Academy of Art And Design
in Wrocław), 1st half of the 1960s

Alfreda Poznańska z siostrą Wandą,
Giżycko, 1976 / Alfreda Poznańska
with her sister Wanda, Giżycko, 1976

<
Alfreda Poznańska podczas wycieczki,
1968 / Alfreda Poznańska during
an excursion, 1968

formy przystosowany do bliskiego kontaktu z odbiorcą”³. Ten charakter dzieł rzeźbiarskich nieprzypadkowo może kojarzyć się z książką oraz jej lekturą, zakładającą bliską i intymną relację intelektualno-emocjonalną. I rzeczywiście — książka jako obiekt i kulturowy symbol oraz jako literatura, przede wszystkim poezja, zajmuje w twórczości Alfredy Poznańskiej szczególnie ważne miejsce.

Dla tematów i koncepcji jej dzieł istotne są literackie inspiracje — pojawiły się w najbardziej ekspresyjnych spośród nich: w dwóch plakietach z brązu, dyptykach *Skazany* i *List*, opartych na motywach *Boskiej komedii* Dantego. Zostały one uhonorowane w 1979 roku I Nagrodą na IV Międzynarodowym Biennale im. Dantego w Rawennie, odbywającym się pod hasłem „Piekło Dantego i piekło współczesnego człowieka”. W drugim z tych dyptyków temat z Dantego autorka połączyła z dokonaniem w tym czasie wstrząsającym zamachem terrorystycznym — dziełem komunistycznych włoskich Czerwonych Brygad — w którym porwany, okaleczony i zamordowany został były premier, polityk Chrześcijańskiej Demokracji Aldo Moro. W dyptyku *List* wykorzystwała motyw koperty z wysuwającymi się z niej uciętymi palcami.

Rok 1979 był jednak także rokiem pierwszej pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Ojczyzny i wydarzenie to, brzemienne w skutki, wyraziło się w kolejnej brązowej plakiecie — z wizerunkiem liścia lipy (wywołującym od razu obraz lipy czarnoleskiej) oraz ze znamienym cytatem z Mickiewiczowskiego *Pana Tadeusza*: „O roku ów! Kto ciebie widział w naszym kraju! [...] O wiosno, kto cię widział, jak byłaś kwitnąca / Zbożami i trawami, a ludźmi błyszcząca”.

Pogłębione przeżywanie ważnych prywatnych i publicznych zdarzeń poprzez skojarzenie ich z wielką poezją nie prowadził jednak u Alfredy Poznańskiej do literackiej narracyjności jej rzeźb. Przeciwnie, charakteryzują się one lapidarną — można powiedzieć: metonimiczną — symboliką wizualną, wyrażoną poprzez odwołanie się do takich sensualnie odbieranych drobnych obiektów z bliskiego otoczenia, jak liść, koperta czy kartka papieru. Inspiracje literaturą przekładają się w jej dziełach na plastyczną i rzeźbiarską wyobraźnię. Toteż w recenzji na okoliczność postępowania o nadanie Alfredzie Poznańskiej naukowego tytułu profesora, w 1995 roku, ten sam Antoni Porczak spostrzegawczo zauważył, że dla tej rzeźbiarki właściwa jest „szczególna zdolność twórczego czerpania z dorobku kultury”⁴.

Motywy kartki papieru, koperty, listu, rozłożonych stron książki będą odtąd stałymi symbolami w małych formach rzeźbiarskich tej autorki. Wśród nich są takie prace jak *Otwarty, zamknięty* (koperta, 1986, brąz), *Księgi pamiątkowe* (otwarta książka, 1988, ceramika), prace bez tytułu, wykonane na plenerze rzeźbiarskim w Orońsku (koperta i otwarta książka, 1988, marmur), a także *Listy z pleneru* (kartka z pismem, 1993, porcelana) i *Katalog* (otwarta książka, 1993, porcelana). Do tych motywów odwoła się Alfreda Poznańska także w ostatnich swoich pracach, *Drodze krzyżowej* (kartka papieru przebita gwoździem, 1995, porcelana) i *Zworniku* (kopia romańskiego krzyżyka z wrocławskiej Katedry na kartce papieru, 2000, piaskowiec i brąz).

Forma księgi i kartki papieru stała się też zasadniczym motywem, na którym Alfreda Poznańska oparła zrealizowany w 1991 roku ołtarz i świecznik w kaplicy kościoła św. Michała Archanioła we Wrocławiu, poświęconej bł. Teresie Benedykcie od Krzyża — Żydówce Edycie Stein, parę lat później, w 1998 roku, kanonizowanej. Ołtarz przybrał tam kształt

otwartej księgi (Biblii, księgi świętej zarówno dla Żydów, jak i chrześcijan), a świecznik — stosu kartek papieru, kojarzącego się z pracą intelektualną tej świętej w dziedzinie filozofii. „Biblia, źródło wiary jej przodków i wiary, którą przyjęła. Księga. Słowo zapisane. Wiedza, którą Edyta Stein poznawała, osiągała, i którą wzbogaciła sama” — komentowała ideę swojego dzieła autorka⁵. Jan Kucz, opisując tę koncepcję w recenzji związanej z nadaniem Alfredzie Poznańskiej tytułu profesora, trafnie stwierdził: „Wyjątkowość tego dzieła upatruję w twórczym pomyśle użycia księgi jako symbolicznego gromadzenia wiedzy, mądrości i podniesienia jej do rangi ołtarza”⁶.

Jako materiał wykorzystwała rzeźbiarka marmur –kamień szlachetny, przywołujący z jednej strony nazwisko świętej, a z drugiej — związany z wielowiekową tradycją stosowania go w wyposażeniu kościołów. Maria Lubieniecka, pisząc o tym ołtarzu, zwróciła uwagę na zgodność koncepcji rzeźbiarskiej z prawem kanonicznym, które wymaga, by ołtarz „[...] był złączony z posadzką i wolnostojący (dał się obejść wokół), by przynajmniej jego mensa stanowiła jednolity blok ciosany z kamienia naturalnego”⁷. Dla Alfredy Poznańskiej w jej pracy nad ołtarzem istotne ograniczenia wynikające z prawa Kościoła nie stały się, jak widać, przeszkodą, ale impulsem do poszukiwania nowych, twórczych rozwiązań mieszczących się w tych ramach. Ołtarz w formie kamiennej księgi i świecznik jako stos marmurowych kartek papieru to koncepcja odkrywcza i nowatorska, a zarazem dobitnie przemawiająca swoją symboliką wpisaną w chrześcijańską tradycję i życie patronki kaplicy. W tym dziele widoczne jest, że rzeźbiarka potrafiła znakomicie wypowiedzieć się nie tylko w małym formacie.

Postać Edyty Stein oraz jej pisma religijne i filozoficzne wywarły na niej wielkie wrażenie, inspirując dalszy twórczy rozwój. Istotne dla Alfredy Poznańskiej okazały się między

innymi rozważania o naturze i powołaniu kobiety, jakie Edyta Stein zawarła w swoich artykułach i książkach z lat 1928–1933. Stwierdzała tam, że kobieta i mężczyzna są równi, ale różni i kobiecie właściwe są takie cechy jak postawa macierzyńska oraz poznanie intuicyjne (wczuwanie się). Ale jednocześnie, jak pisała, „Żadna kobieta nie jest tylko kobietą”, więc może realizować się w wielu rodzajach działalności. Tak też wspominają Alfredę Poznańską jej studenci: jako wymagającą profesor rzeźby, a jednocześnie osobę opiekuńczą i pomocną w trudnych sytuacjach.

To zgodnie z poglądami Edyty Stein podejście do życiowych zadań Alfreda Poznańska miała możliwość sprawdzić jeszcze zanim je poznała, bo w czasie stanu wojennego. Wówczas to zdecydowała, by odciążyć swoją siostrę Wandę, mającą rodzinę, w podziemnej działalności opozycyjnej — jako osoba niezamężna i odpowiadająca tylko za samą siebie. Narażała się mocno będąc członkiem Solidarności Walczącej i udostępniając swoją pracownię na drukarnię oraz miejsce narad przywódców tej organizacji, włącznie z Kornelem Morawieckim. Za swoje zasługi w 2007 roku otrzymała — już niestety pośmiertnie — Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski z rąk prezydenta Lecha Kaczyńskiego.

Czy zdawała sobie sprawę, że z osobą Edyty Stein łączyła ją także postawa cichej odwagi, która przejawia się w mocnym trwaniu przy wyznawanych wartościach i wierności wyrażanej raczej przez opór wobec zła niż w otwartym ataku? Ten sposób działania widoczny był w trzymaniu się przez całe życie tematów i inspiracji chrześcijańskich — co w jej przypadku nie było zachowaniem koniunkturalnym, jak u wielu artystów w czasie stanu wojennego, ale

³ A. Porczak, *Recenzja dot. działalności artystycznej, pedagogicznej oraz pracy kwalifikacyjnej adj. mgr Alfredy Poznańskiej*, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, s. 1 (Archiwum ASP we Wrocławiu).

⁴ A. Porczak, *recenzja dorobku twórczego Alfredy Poznańskiej w ramach postępowania o nadanie naukowego tytułu profesora*, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, 1996, s. 3.

⁵ A. Poznańska, *Orzeźbach w kaplicy Edyty Stein*, notatka w archiwum rodziny.

⁶ J. Kucz, *recenzja dorobku twórczego Alfredy Poznańskiej w ramach postępowania o nadanie naukowego tytułu profesora*, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, 1996, s.1.

⁷ M. Lubieniecka, *Stein znaczy kamień*, „Nowe Życie”, 1993, nr 7/8, s. 9, 18.

poważnym i trwałym życiowym wyborem, skutkującym z czasem coraz wyraźniejszym odsuwaniem jej twórczości oraz jej samej na margines. Wśród najlepszych jej dzieł jest przepiękny medal *Modlitwa na jubileusz*, zaprojektowany i odlany na okoliczność 600-lecia jasnogórskiego obrazu Matki Bożej w 1982 roku, a ofiarowany papieżowi Janowi Pawłowi II w czasie jego pielgrzymki do Polski w roku następnym. Inne dzieło, poruszające nieoczywistą symboliką i dobitną prostotą formy, poświęcone rocznicy zamordowania bł. ks. Jerzego Popiełuszki, to *Nie nieistnienie* z 1985 roku: kształt opadłego liścia utrwalaony w brązie i unoszący się wzwyż w swojej pełnoprzestrzennej postaci.

Alfreda Poznańska nie była rzeźbiarzem przełamującym w spektakularny sposób konwencje, choć jej prace mają nienaruszający się rys nowatorstwa. W zaskakujący i oryginalny sposób łączyła ze sobą twarde i trwałe materiały rzeźbiarskie, jak kamień, metal, ceramika, z ulotnymi i kruchymi przedmiotami: liściem, kartką papieru, kopertą, a także z odlewem i odciskiem palców. Ten ostatni motyw powtarza się w jej twórczości kilkakrotnie. Pojawia się najpierw w plakiecie o tematyce dantejskiej, potem w przywołanym medalu jasnogórskim i w *Opowiadanym liście* oraz medalu na 40-lecie PWSZ (1986, brąz). W tych zwyczajnych, drobnych przedmiotach z powszedniego otoczenia artystka odnalazła czytelne i nośne symbole tego co, osobiste, niepowtarzalne i zarazem nietrwałe, przemijające. Zamknięte w „pomnikowym” materiale rzeźbiarskim tym bardziej ujawniają swoją kruchość, a jednocześnie — tęsknotę do życia wiecznego.

Dążenie do utrwalenia tego, co nietrwałe widoczne jest także w inspiracji fotografią: jej kadrem oraz ideą negatywu i pozytywu. Takie koncepcje zawarte są w płaskorzeźbie *Kadr* (1978, ceramika, mosiądz), w małoformatowej rzeźbie *Mój jeden rok* (1980, mosiądz) i w plakiecie *Emancipation of Dante* (1990, brąz). Sens tego medium — „uwieczniającego” poprzez zniemożenie to, co objawia się w ruchu i nieustannej przemianie

prowadzącej w końcu ku nieistnieniu — łączył się w wyobraźni Alfredy Poznańskiej z sensem i powołaniem rzeźby.

Światło, które jest tworzywem fotografii i którego działanie zawsze wpisywała artystka w swoje rzeźby, zarówno dużego,

Alfreda Poznańska podczas wycieczki,
1968 / Alfreda Poznańska during
an excursion, 1968

jak i małego formatu, zbiegało się w jej refleksji nad sztuką i życiem z myślą Edyty Stein. We wstępnym tekście do katalogu wystawy „Eucharystia i wolność” z 1997 roku zacytowała odnoszące się do związku światła z pięknem słowa tej świętej, teologa i filozofa zarazem: „Piękno jest to uporządkowanie istnienia we właściwej mierze i w zgodzie z porządkiem ducha. Jest niby blask światła, który został rozlany po bycie i zdradza swe Boskie pochodzenie. Jak intuicyjnie rozumiemy, czym jest prawda, gdy poznajemy i czym jest dobro, gdy nasze dążenie osiąga cel, tak też rozumiemy, czym jest piękno, gdy ów blask porusza naszą duszę”⁸. Alfreda Poznańska spuentowała ten cytat własnym krótkim zdaniem: „...Bo jest ono kształtem Miłości!”.

8 A. Poznańska, *Cóż wiesz o pięknie?...* / *What do you know about beauty?...*, [w:] *Eucharystia i wolność. W dziełach sztuki, rozważaniach, poezji. XLVI Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny, Duszpasterstwo Środowisk Twórczych, Wrocław 1997*, s. 6.

Elżbieta Łubowicz

CARVE OUT THE IMPERMANENT

Since 2007, the Academy of Fine Arts in Wrocław has been publishing a series of small albums presenting the artistic environment of our city. This is a very valuable undertaking, as these books present and, in many cases, save from oblivion the creative activities that have been taking place in the Polish city of Wrocław for almost eighty years. These publications are of particular importance to the staff and students of the art school, as in many cases the artists featured are the school’s former educators. The knowledge of the native tradition is an extremely significant value — it enables the formation of one’s original specificity, distinguishing the graduates of the Wrocław Academy from other art schools of this type.

Among the books in the Wrocław Artistic Environment series, however, there is as yet no entry devoted to Alfreda Poznańska, a sculptor who died prematurely in 2001 and who had been associated with the Academy as its teacher since 1973. The school’s current educational team includes sculptors educated by her who now run their studios: Christos Mandzios, Grzegorz Niemyjski, Magda Grzybowska. Although they each pursue sculpture with a different aesthetic, they derive the foundations of their understanding of this medium from years of intensive contact with Professor Alfreda Poznańska. After her death, her assistant, Christos Mandzios, remembering his Professor, wrote: “Today, when attempts are being made to obliterate her traces and disregard her achievements, I feel her passing all the more painfully. She was extremely demanding. She placed great emphasis on reliability, competence, and accuracy. She demanded specifics. [...] Studies concerning nature formed the basis... At the same time, she opposed clumsy and thoughtless attempts to copy nature”¹.

From 1981, Alfreda Poznańska ran the Studio of Small Sculptural Forms, which she created herself. It exists at the Academy

to this day, under the expanded name of Medal Making and Small Sculptural Forms. Its promotor at the Wrocław Academy used this discipline for her postgraduate dissertation in 1989 (at the time, it was a ‘second-degree dissertation’), pointing out in a written part that the far insufficient conditions for workshop work meant that the subject’s programme was “a kind of propaedeutics of the topics of small-form sculpture with a definite predominance of medallic and relief issues over spatial solutions”². What emerges from this frank statement is the figure of a sculptor with a sound understanding of her discipline and, at the same time, high expectations of her role as an educator — and at the same time, one sees a realist, a person who is able to adapt to the existing limitations.

However, only a few years later, in 1992, thanks to the efforts of Alfreda Poznańska, a diploma studio of sculpture was established at the Academy under her direction, in which the small format could already be implemented more fully — thanks to the possibility of making use of external craftsmen’s workshops, which emerged after the political transformation in Poland.

The predilection for small forms in sculpture was well recognised by the reviewer of her work at her second-degree dissertation, then Associate Professor, Antoni Porczak, writing: “The author’s imagination and hands are particularly predestined to create works viewed up close, the kind that a person can hold in their hands before their eyes. This is evidenced not only by the format but also by the density of detail and how the form is developed and adapted to close contact with the viewer”³. This character of the sculptural works may, not coincidentally, be associated with

1 Ch. Mandzios, *Pamięci prof. Alfredy Poznańskiej*, [In the Memory of Prof. Alfreda Poznańska], „Okol ASP”, 2002, no. 1(6), p. 22, 23.

2 A. Poznańska, *Małe formy rzeźbiarskie jako jeden z przedmiotów kształcenia rzeźbiarzy* [Small Sculptural Forms as One of the Educational Courses for Sculptors], lecture being a part of the second-degree dissertation, the Academy of Fine Arts in Cracow, 1989, p. 2 (Archives of the the Academy of Fine Arts in Wrocław).

a book and its reading, assuming a close and intimate intellectual-emotional relationship. And indeed — the book as an object and cultural symbol, and as literature, above all poetry, occupies a particularly important place in the work of Alfreda Poznańska.

Literary inspirations are important for the themes and concepts of her works — they appeared in the most expressive of them: in two bronze plaques-diptychs, *Skanazy* [*The Convicted*] and *List* [*The Letter*], based on motifs from Dante’s *Divine Comedy*. These were honoured in 1979 with the First Prize at the Fourth International Dante Biennale in Ravenna, held under the theme ‘Dante’s Inferno and the Hell of Modern Man’. In the second of these diptychs, the author combined a theme from Dante with a shocking terrorist attack carried out at the time — the work of the communist Italian Red Brigades — in which the former Prime Minister, Christian democrat politician, Aldo Moro, was kidnapped, mutilated and murdered. In the diptych *List* [*The Letter*], she used the motif of an envelope with severed fingers sliding out of it.

The year 1979, however, was also the year of Pope John Paul II’s first pilgrimage to his homeland, and this event, bearing consequences, was expressed in another bronze plaque — with an image of a linden leaf (evoking at once the image of the Black Forest linden) and a significant quotation from Mickiewicz’s Pan Tadeusz: “O this

year! Who has seen thee in our country! [...] O spring, who saw thee, how thou didst blossom / With crops and grasses and people shining”.

However, Alfreda Poznańska’s in-depth experience of important private and public events by associating them with great poetry does not lead to the literary narrativity of her sculptures. On the contrary, they are characterised by a succinct — one might say metonymic — visual symbolism, expressed by reference to such sensually perceived small objects from the immediate environment as a leaf, an envelope, or a sheet of paper. In her works, the inspiration of literature is translated into plastic and sculptural imagery. Thus, in a review of the procedure for the conferment of the academic title of professor on Alfreda Poznańska, in 1995, the same Antoni Porczak perceptively remarked that this sculptor is characterised by “a special ability to draw creatively on the achievements of culture”³.

The motifs of a sheet of paper, an envelope, a letter, and the unfolded pages of a book will henceforth be constant symbols in this artist’s small sculptural forms. These include works such as *Otwarty, zamknięty* [*Open and closed*] (envelope, 1986, bronze), *Księgi pamiątkowe* [*Commemorative books*] (open book, 1988, ceramic), untitled works made during a sculpture plein-air workshop in Orońsko (envelope and open book, 1988, marble), as well as *Listy z pleneru* [*Letters from the Plein-Air Workshop*] (sheet of paper with writing, 1993, porcelain) and *Katalog* [*Catalogue*] (open book, 1993, porcelain). Alfreda Poznańska will also refer to these motifs in her most recent works, *Droga Krzyżowa* [*Stations of the Cross*] (a sheet of paper

pierced with a nail, 1995, porcelain) and *Zwornik* [*Keystone*] (a copy of the Romanesque cross from Wrocław Cathedral on a sheet of paper, 2000, sandstone and bronze).

The form of a book and a sheet of paper also became the basic motif on which Alfreda Poznańska based the altar and candleholder in the chapel of St Michael the Archangel Church in Wrocław, completed in 1991 and dedicated to Blessed Teresa Benedicta of the Cross — the Jewish woman Edith Stein, canonised a few years later in 1998. There, the altar took the shape of an open book (the Bible, a book sacred to Jews and Christians alike), and the candlestick was a stack of sheets of paper, associated with this saint’s intellectual work in philosophy. “The Bible, the source of the faith of her ancestors and the faith she adopted. The book. The written word. The knowledge that Edith Stein learned, attained, and enriched herself with,” commented the author on the idea of her work⁵. Jan Kucz, describing this concept in a review related to the conferment of the title of professor on Alfreda Poznańska, aptly stated: “I see the uniqueness of this work in the creative idea of using the book as a symbolic accumulation of knowledge, wisdom and elevating it to the rank of an altar”⁶.

The sculptor used marble as a material — a precious stone which, on the one hand, recalls the name of the saint, and, on the other, is linked to the centuries-old tradition of its use in church furnishings. Maria Lubieniecka, writing about this altar, drew attention to the compliance of the sculptural concept with canon law, which requires the altar to be “[...] joined to the floor and free-standing (it can be walked around), so that at least its mensa is a uniform block of hewn natural

stone”⁷. For Alfreda Poznańska, in her work on the altarpiece, the significant constraints of church law did not become an obstacle, as can be seen, but an impulse to seek new, creative solutions within this framework. The altar in the form of a stone book and the candelabrum as a pile of marble sheets of paper is a revealing and innovative concept, and at the same time emphatically appealing with its symbolism embedded in Christian tradition and the life of the chapel’s patroness. In this work, it is evident that the sculptor was able to make an excellent statement not only in a small format.

The figure of Edith Stein and her religious and philosophical writings made a great impression on her, inspiring further creative development. Among other things, Edith Stein’s reflections on the nature and vocation of women, which she included in her articles and books from 1928 to 1933, proved to be important to Alfreda Poznańska. She stated there that women and men are equal but different, and that qualities such as a maternal attitude and intuitive cognition (insight) are proper to women. But at the same time, as she wrote, “No woman is just a woman”, so she can realise herself in many kinds of activities. This is also how her students remember her: as a demanding professor of sculpture and at the same time a caring and helpful person in difficult situations.

This approach to life’s tasks, in line with Edith Stein’s views, Alfreda Poznańska had the opportunity to test even before she knew it, during martial law. It was then

3 A. Porczak, *Recenzja dot. Działalności artystycznej, pedagogicznej oraz pracy kwalifikacyjnej adj. mgr. Alfredy Poznańskiej* [Review of the Artistic and Pedagogical Activities and Qualification Work of the Assistand Professor, M.A., Alfreda Poznańska], the Academy of Fine Arts in Cracow, p. 1 (Archives of the the Academy of Fine Arts in Wrocław).

4 A. Porczak, the review of Alfreda Poznańska’s creative achievements as part of the procedure for the conferment of the academic title of professor, the Academy of Fine Arts in Cracow, 1996, p. 3.

5 A. Poznańska, *O rzeźbach w kaplicy Edyty Stein* [*The Sculptures in Edith Stein’s Chapel*], memo from the family archives

6 J. Kucz, the review of Alfreda Poznańska’s creative achievements as part of the procedure for the conferment of the academic title of professor, the Academy of Fine Arts in Cracow, 1996, p. 1.

7 M. Lubieniecka, *Stein znaczy kamień* [*Stein Means Stone*], „*Nowe Życie*”, 1993, no. 7/8, p. 9, 18.

>>
Stanisław Szyba, Alfreda Poznańska, Mieczysław Zdanowicz i Kazimierz Helebrandt siedzą przed budynkiem PWSSP na pl. Polskim, 28.06.1980
Stanisław Szyba, Alfreda Poznańska, Mieczysław Zdanowicz and Kazimierz Helebrandt sitting in front of the PWSSP building on Plac Polski, 28.06.1980.

>
Alfreda Poznańska i ks. Stanisław Pawlaczek przy tablicy upamiętniającej ks. prof. Juliana Michalca. Kościół NMP na Piasku we Wrocławiu, 1991
Alfreda Poznańska and Rev. Stanisław Pawlaczek at the plaque commemorating Rev. Prof. Julian Michalec. Blessed Virgin Mary Church on the Sand, Wrocław, 1991

>>>
Alfreda Poznańska po zakończonej pracy nad ołtarzem do kaplicy św. Edyty Stein 11.09.1991
Alfreda Poznańska after finishing her work on the altar for the chapel of St. Edith Stein 11.09.1991

that she decided to relieve her sister Wanda, who had a family, in underground opposition activities — as an unmarried person responsible only for herself. She put herself at great risk by being a member of Solidarność Walcząca and making her studio available as a printing shop and meeting place for the leaders of that organisation, including Kornel Morawiecki. For her services, in 2007 she was awarded — unfortunately already posthumously — the Officer’s Cross of the Order of Rebirth of Poland by President Lech Kaczyński.

Did she realise that she was also linked to the person of Edith Stein by an attitude of quiet courage, which manifests itself in a firm adherence to professed values and fidelity expressed through resistance to evil rather than in open attack? This modus operandi was evident in her adherence throughout her life to Christian themes and inspirations — which, in her case, was not conjunctural behaviour, as in the case of many artists during martial law, but a serious and lasting life choice, resulting in her work and herself being increasingly marginalised over time. Among her best works is the beautiful *Modlitwa [Prayer]* medal for the jubilee, designed and cast to commemorate the 600th anniversary of the Jasna Góra image of Our Lady in 1982, and presented to Pope John Paul II during his pilgrimage to Poland the following year. Another work of art,

moving in its unobvious symbolism and emphatic simplicity of form, dedicated to the anniversary of the murder of Blessed Father Jerzy Popiełuszko, is *Nie nieistnienie [Not Non-Existence]* from 1985: the shape of a fallen leaf fixed in bronze and rising in its full-space form.

8 A. Poznańska, *Cóż wiesz o pięknie?...* / *What do you know about beauty?...*, [in:] *Eucharystia i wolność. W dziełach sztuki, rozważaniach, poezji*. 46th International Eucharistic Congress, Duszpasterstwo Środowisk Twórczych, Wrocław 1997, p. 6.

Alfreda Poznańska i Christos Mandzios podczas prac rzeźbiarskich przy ołtarzu do kaplicy św. Edyty Stein, 1991 / Alfreda Poznanska and Christos Mandzios during the sculptural work on the altar for the Chapel of St. Edith Stein, 1991

Alfreda Poznańska was not a sculptor who spectacularly broke conventions, although her works have an unobtrusive touch of innovation. Surprisingly and originally, she combined hard and durable sculptural materials, such as stone, metal, and ceramics, with ephemeral and fragile objects: a leaf, a sheet of paper, an envelope, as well as a cast and a fingerprint. The latter motif recurs several times in her work. It first appears in a Dante-themed plaque, then in the recalled Jasna Góra medal, and *Opowiadany listem [Told by a Letter]* and the medal for the 40th anniversary of the State Academy of Fine Arts (1986, bronze). In these ordinary, small objects from her everyday surroundings, the artist found legible and load-bearing symbols of what is, personal, unique, and at the same time impermanent, transient. Encased in “monumental” sculptural material, they reveal all the more their fragility and, at the same time, their longing for eternal life.

The aspiration to fix the impermanent is also evident in the inspiration of photography: its frame and the idea of negative and positive. Such concepts are embodied in the relief *Kadr [Framed]* (1978, ceramic, brass), in the small-format sculpture *Mój jeden rok [My One Year]* (1980, brass), and in the plaque *Emancipation of Dante* (1990, bronze). The sense of this medium — ‘immortalising’ employing immobility that which manifests itself in movement and constant transformation leading ultimately to non-existence — was linked in the imagination of Alfreda Poznańska with the sense and vocation of sculpture.

Light, which is the material of photography and the action of which the artist has always inscribed in her sculptures, both large and small, coincided in her reflections on art and life with the thought of Edith Stein. In the introductory text to the 1997 catalogue of the exhibition “Eucharist and Freedom”, she quoted the words of this saint, theologian, and philosopher at the same time, referring to the relationship between light and beauty: “Beauty is the ordering of existence in the right measure and harmony with the order of the spirit. It is like a radiance of light that has been poured over being and reveals its Divine origin. Just as we intuitively understand what truth is when we come to know it and what good is when our striving reaches its goal, so we also understand what beauty is when this radiance moves our soul”⁸. Alfreda Poznańska summed up this quote with her short sentence: “...Because it is the shape of Love!”.

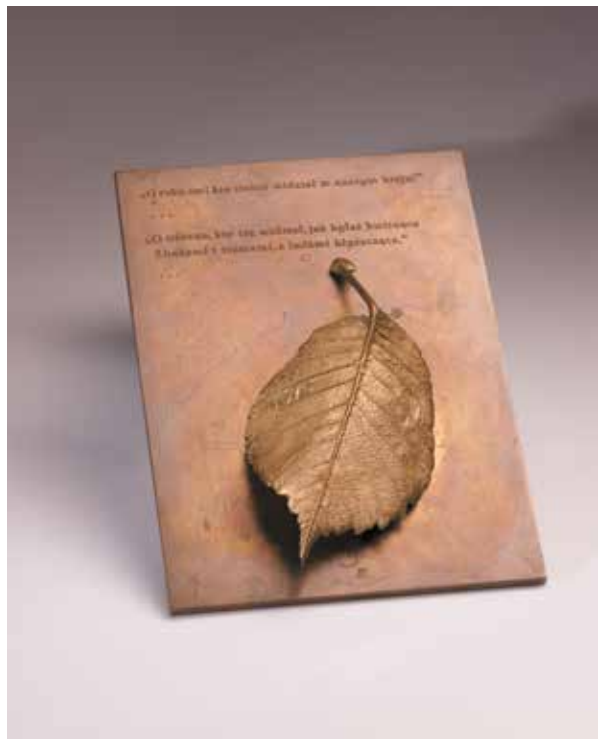

Alfreda Poznańska podczas prac rzeźbiarskich przy ołtarzu do kaplicy św. Edyty Stein, 1991 / Alfreda Poznanska during sculptural work on the altar for the Chapel of St. Edith Stein, 1991

<
Mój jeden rok, brąz, 1980,
 fot. Krzysztof Pachurka
My One Year, bronze, 1980,
 photo by Krzysztof Pachurka

Nieistnienie, brąz, 1985,
 fot. Krzysztof Pachurka
Non-existence, bronze, 1985,
 photo by Krzysztof Pachurka

Liść, brąz, 1979,
 fot. Krzysztof Pachurka
A Leaf, bronze, 1979,
 photo by Krzysztof Pachurka

Piekło Dantego i piekło współczesnego człowieka: Skazany, brąz, 1979, fot. Krzysztof Pachurka
Dante's Inferno and the Inferno of Modern Human: The Condemned, bronze, 1979, photo by Krzysztof Pachurka

L'anime del canto XIII, brąz, 1988, fot. Krzysztof Pachurka
L'anime del canto XIII, bronze, 1988, photo by Krzysztof Pachurka

Projekt medalu, fot. Krzysztof Pachurka
Medal design, photo by Krzysztof Pachurka

Medal na 1000-lecie Biskupstwa
Wrocławskiego, brąz, 2000,
fot. Krzysztof Pachurka
*Medal for the 1000th Anniversary
of the Bishopric of Wrocław, bronze, 2000,
photo by Krzysztof Pachurka*

Drzewo Życia i Drzewo Prawdy, brąz, 1997,
fot. Krzysztof Pachurka
*Tree of Life and Tree of Truth, bronze, 1997,
photo by Krzysztof Pachurka*

Dante i Beatrycze, żeliwo, 1984,
fot. Krzysztof Pachurka
*Dante and Beatrice, cast iron, 1984,
photo by Krzysztof Pachurka*

Medal *Matce*, brąz, 1975.
fot. Krzysztof Pachurka
Medal for *Mother*, bronze, 1975
photo by Krzysztof Pachurka

Projekt medalu *Matce*, gips, 1975.
fot. Krzysztof Pachurka
Project for a medal for *Mother*, plaster, 1975.
photo by Krzysztof Pachurka

Piekło Dantego i piekło współczesnego człowieka: List, brąz, 1979,
fot. Krzysztof Pachurka
Dante's Inferno and the Inferno of Modern Man: Letter, bronze, 1979
photo by Krzysztof Pachurka

Katalog, porcelaina, 1993,
fot. Krzysztof Pachurka
Catalogue, porcelain, 1993,
photo by Krzysztof Pachurka

List, marmur, 1988,
fot. Krzysztof Pachurka
Letter, marble, 1988,
photo by Krzysztof Pachurka

Koperta, brąz, około 1985,
fot. Krzysztof Pachurka
Message, bronze, around 1985,
photo by Krzysztof Pachurka

Pamięci pomordowanych górników
16.12.1981, ceramika, 1981,
fot. Krzysztof Pachurka
photo by Krzysztof Pachurka

Medal z okazji otwarcia Panoramy
Racławickiej, brąz, 1984,
fot. Krzysztof Pachurka
Medal to commemorate the opening
of the Racławice Panorama, bronze, 1984,
photo by Krzysztof Pachurka

Medal 25-lecia ZPAP we Wrocławiu, brąz, 1971,
fot. Krzysztof Pachurka
25th Anniversary Medal of ZPAP in Wrocław,
bronze, 1971,
photo by Krzysztof Pachurka

Św. Franciszek, odlew współczesny,
gips akrylowy, 1977,
fot. Krzysztof Pachurka
St. Francis, contemporary cast,
plaster, 1977
photo by Krzysztof Pachurka

Emancipation of Dante, brąz, 1990,
fot. Krzysztof Pachurka
Emancipation of Dante, bronze, 1990,
photo by Krzysztof Pachurka

Emancipation of Dante, brąz, 1990,
fot. Krzysztof Pachurka
Emancipation of Dante, bronze, 1990,
photo by Krzysztof Pachurka

Spotkanie, brąz, 1997,
 fot. Michał Pietrzak
Meeting, bronze, 1997,
 photo by Michał Pietrzak

Projekt rzeźby *Słońce*, 1979,
 fot. Krzysztof Pachurka
 Project of the sculpture, *The Sun*, 1979,
 photo by Krzysztof Pachurka

<

Słotice, ceramika, 1964,
fot. Krzysztof Pachurka
The Sun, glazed ceramic, 1964,
photo by Krzysztof Pachurka

Figurka, ceramika, 1964,
fot. Krzysztof Pachurka
Figurine, ceramic, 1964,
photo by Krzysztof Pachurka

Wnętrze kaplicy św. Edyty Stein w kościele
św. Michała Archaniola we Wrocławiu,
fot. Michał Pietrzak
Interior of the Chapel of St Edith Stein
in the Church of St Michael the Archangel
in Wrocław,
photo by Michał Pietrzak

Listy, kartki, druki, zapiski, książki, księgi. Papiery, wśród których żyję. Przepływa poprzez nie wielość treści, myśli, słów, uczuć, informacji, spraw nasycających chwilę za chwilą.

Alfreda Poznańska

ALFREDA POZNAŃSKA

(3 I 1939, Małków — 7 X 2001, Wrocław)

Alfreda Poznańska urodziła się 3 I 1939 w Małkowie na Lubelszczyźnie. Po wojnie wraz z rodziną przyjechała na Dolny Śląsk i zamieszkała w Wysokiej Łące (nieopodal Kowar). W 1953 ukończyła szkołę podstawową w Kowarach, a w 1958 Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych we Wrocławiu. W l. 1958–1965 studiowała na Wydziale Ceramiki i Szkła Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych we Wrocławiu (obecnie ASP) pod kierunkiem Xawerego Dunikowskiego i adj. Łucji Skomorowskiej-Wilimowskiej. W 1965 uzyskała dyplom z ceramiki i rzeźby w Pracowni Rzeźby prof. Borysa Michałowskiego. Od początku swojej drogi twórczej związana była ze środowiskiem wrocławskim. W 1965 została członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków, a od 1967 brała czynny udział w życiu artystycznym regionu i kraju. Eksponowała swoje prace również za granicą. 4 IX 1968 Poznańska została zatrudniona w Muzeum Śląskim we Wrocławiu (obecnie Muzeum Narodowe), a w okresie 1 XII 1969 — 31 VIII 1971 równocześnie pracowała w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych we Wrocławiu jako nauczyciel rzeźby. Od 1 X 1973 rozpoczęła pracę w Katedrze Rzeźby (Wydział Malarstwa, Grafiki i Rzeźby) na macierzystej uczelni, zdobywając doświadczenie pod okiem prof. Borysa Michałowskiego

i doc. Leona Podsiadłego. W 1981 doprowadziła do powołania Pracowni Małych Form Rzeźbiarskich. W l. 80. Alfreda Poznańska była zaangażowana w podziemną działalność „Solidarności” oraz rozpoczęła kontynuowaną do śmierci współpracę z Duszpasterstwem Środowisk Twórczych we Wrocławiu. W 1995 uzyskała tytuł naukowy profesora.

Artystka uprawiała rzeźbę w małym i dużym rozmiarze (pomniki, rzeźba ołtarzowa), posługując się rozmaitym tworzywem (ceramika, kamień, metalowe odlewy, drewno). Zajmowała się również medalierstwem (medale, plakiety), w którym osiągnęła mistrzostwo poparte nagrodami w konkursach krajowych i międzynarodowych. Jej medale, ale również rzeźby pokazywane były m.in. w Niemczech, Francji, Włoszech, Jugosławii. W 1983 medal jej autorstwa ofiarowano jako dar wrocławskiego środowiska plastycznego Ojcu Św. Janowi Pawłowi II. Wielokrotnie uczestniczyła w Biennale im. Dantego w Rawennie, w 1979 otrzymała I nagrodę za pracę poświęconą tematowi „Piekło Dantego i współczesnego człowieka”. W jej twórczości dominował nurt realistyczny, mocno osadzony w tradycji, najczęściej powtarzanymi motywami były: list, koperta, księga, liść. Podejmowała tematy z otoczenia, nieprzemijalność wartości duchowych i religijnych (kaplica Św. Edyty Stein we Wrocławiu), wątki społeczne i patriotyczne.

Wystawy i plenery:

1972	Międzynarodowy plener rzeźbiarski „Marmur” w Prilepie	•	Ogólnopolska wystawa „Polska, krajobraz, ludzie, idee”, BWA w Sopocie
1975	Międzynarodowe Biennale Medalierstwa FIDEM w Krakowie	•	III Ogólnopolskie Biennale Małych Form Rzeźbiarskich, BWA w Poznaniu
1977	III Międzynarodowe Biennale im. Dantego w Rawennie	1983	VI Międzynarodowe Biennale im. Dantego w Rawennie, zaproszenie do jury i udział w wystawie poza konkursem
1978	Ogólnopolski Plener Rzeźbiarski (projektowy) w Rzeszowie	•	Wystawa wrocławskiego środowiska plastycznego, zorganizowana z okazji wizyty Ojca Św. Jana Pawła II we Wrocławiu
1979	IV Międzynarodowe Biennale im. Dantego w Rawennie	•	Międzynarodowe Biennale Medalierstwa FIDEM we Florencji
•	Okręgowa Wystawa Plastyki „Prezentacje 79”	1985	VII Międzynarodowe Biennale im. Dantego w Rawennie
1980	Indywidualna wystawa „Małe rzeźby” w Galerii „X” we Wrocławiu	•	Okręgowa Wystawa Plastyki we Wrocławiu
1981	Wystawa pracowników Katedry Rzeźby wrocławskiej PWSSP, BWA we Wrocławiu	1987	Indywidualna wystawa w „Galerii na Ostrowie” we Wrocławiu
•	Wystawa „Rzeźba w drewnie” ze zbiorów Muzeum w Prilepie, Belgrad	1988	VIII Międzynarodowe Biennale im. Dantego w Rawennie

•	Okręgowa Wystawa Plastyki „Wrocław ‘88”
1989	Wystawa „Sztuka i literatura” w Muzeum Narodowym we Wrocławiu
1990	Wystawa pedagogów i studentów PWSSP we Wrocławiu, CBWA „Zachęta” w Warszawie
•	Wystawa „200 lat szkół artystycznych we Wrocławiu” w Wiesbaden
1991	Wystawa indywidualna w Galerii Sztuki Współczesnej „Desa” we Wrocławiu
•	Ogólnopolska wystawa medalierstwa „Tendencje i twórcy”, BWA w Toruniu
•	Wystawa „Wrocławskie środowisko plastyczne” w Reims
•	Ogólnopolska wystawa „Medalierstwo lat osiemdziesiątych”, Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu
1992	Okręgowa wystawa plastyki „Kontynuacje ‘92”, Muzeum Narodowe we Wrocławiu.

•	v Biennale Sztuki Sakralnej, BWA w Gorzowie Wielkopolskim
•	„Ewangelia w intuicji artystów”, BWA w Bielsku Białej
•	v Triennale Rzeźby Religijnej, Galeria „Propozycje” w Krakowie
1993	Międzynarodowe XVII Sympozjum „Porcelana inaczej” w Wałbrzychu
1994	Ogólnopolska wystawa „Medalierski autoportret”, Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu
1995	Wystawa PWSSP w Brunszwiku
•	XIX Międzynarodowe Sympozjum Ceramiczne „Porcelana inaczej” w Wałbrzychu
•	„Człowiek — Sztuka — Środowisko”, wystawa prac plastycznych środowiska wrocławskiego w PWSSP we Wrocławiu i BWA w Opolu
•	Triennale Rzeźby Religijnej w Krakowie
1996	Biennale Sztuki Sakralnej w Gorzowie Wlkp.
•	Wystawa prac artystów dolnośląskich „Spirala 1” w Świeradowie Zdroju (Fundacja Gerarda)
•	„Naoczne i ukryte”, wystawa indywidualna w Ossolineum we Wrocławiu
1997	„Dni dzisiejszych blask”, ekspozycja prezentowana podczas 46. Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego „Eucharystia i Wolność”, Wrocław
1998	Wystawa „Piękno i Dobro”, ekspozycja zorganizowana z okazji 15-lecia Duszpasterstwa Środowisk Twórczych
1999	Wystawa rzeźby Katedry Rzeźby ASP we Wrocławiu w Galerii Miejskiej, Wrocław
2000	„Biskupstwo wrocławskie w dziejach narodu i Kościoła”, obchody milenijne w Duszpasterstwie Środowisk Twórczych w kościele Św. Marcina
2001	Wystawa poświęcona św. Edycie Stein, Muzeum Okręgowe w Toruniu
17 II 2002	Pośmiertna wystawa prac w kościele Św. Marcina

Realizacje i projekty rzeźbiarskie:

1967	Pomnik Władysława Reymonta w Złotoryi, beton i kamionka (z Alojzym Grytem)
1968	Portret Władysława Broniewskiego, kamionka
1971	Realizacja medalu 25-lecia ZPAP we Wrocławiu, brąz lany, 50 szt.
1974	Realizacja medalu 10-lecia Muzeum Filumenistycznego w Bystrzycy Kłodzkiej, brąz lany, 50 szt.
1977	Renowacja mogił i pomnik na cmentarzu Armii Radzieckiej w Oławie, piaskowiec

1978	Plaskorzeźba portretowa prof. B. Świętochowskiego, Akademia Rolnicza we Wrocławiu, brąz lany
1979	Plaskorzeźba portretowa prof. G. Poluszyńskiego, Akademia Rolnicza we Wrocławiu, brąz lany
1982	Cykl medali autorskich upamiętniający 600-lecie Obrazu Jasnogórskiego (dwa medale i plakietą, jeden z medali został подарowany Ojcu Św. Janowi Pawłowi II podczas Jego wizyty we Wrocławiu), brąz lany, 12 szt.
1983	Plakietą portretowa Stanisława Kiałki do tablicy poświęconej jego pamięci, umieszczonej w PWSSP, brąz lany
1984	Projekt i nadzór realizacji medalu bitego na otwarcie Panoramy Racławickiej we Wrocławiu, 5000 szt.
1985	Medal dla Nagrody Literackiej im. Natalii Gall, ustanowiony przez Kuratorium Nagrody we Wrocławiu, brąz lany 20 szt.
•	Plaskorzeźba ołtarzowa w kościele Św. Trójcy we Wrocławiu, drewno
1987	Projekt i nadzór realizacji medalu bitego z okazji 40-lecia PWSSP we Wrocławiu, 300 szt.
•	Plakietą upamiętniająca trzecią wizytę Ojca Św. Jana Pawła II w Polsce i Kongres Eucharystyczny, brąz lany, 5 szt.
1990	Tablice poświęcone Polakom pomordowanym w latach 1946–1953 we Wrocławiu, piaskowiec
•	Dwie tablice upamiętniające miejsca związane ze św. Edytą Stein we Wrocławiu
•	Tablica poświęcona księdzu Julianowi Michalcowi z parafii NPM na Piasku we Wrocławiu
1991	Projekt renowacji i urządzenia kaplicy Św. Teresy Benedykty od Krzyża, Edyty Stein wspólnie z architektem Alicją Kopeć
•	Realizacja rzeźb ołtarza w kaplicy Św. Edyty Stein w kościele Św. Michała Archaniola we Wrocławiu, marmur
1992	Autorski projekt plaketek-cegiełek dla Straży Mogił Polskich we Wrocławiu, porcelana
1993	Autorski projekt memoratywnej rzeźby dla Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, ewentualna realizacja w piaskowcu
•	Medal VIII Konkursu Graficznego im. Józefa Gielniaka wydany przez Muzeum Okręgowe w Jeleniej Górze, brąz lany, 9 szt.
1994	Projekt rzeźbiarskiego upamiętnienia we Wrocławiu Zbrodni Katyńskiej wykonany na zaproszenie Dolnośląskiej Rodziny Katyńskiej w zamkniętym konkursie
•	Autorski projekt tablicy upamiętniającej artystę rzeźbiarza Jerzego Boronia, pedagoga

	PWSSP we Wrocławiu, wykonywany we współpracy z prof. J. Zyndwalewiczem, przewidywana realizacja w brązie
1995	Tablice z piaskowca na portalu gmachu ZNIO
1997	Medal <i>Drzewo Życia i Drzewo Prawdy</i> , brąz, 3 szt.
•	Plakietą <i>46 Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego</i> , brąz
1998	Tympanon nad frontowym wejściem do Domu św. Edyty Stein we Wrocławiu, odlew gipsowy
•	Rzeźba <i>Rok Mickiewiczowski</i> , brąz, kamień
2000	Zwornik z wizerunkiem krzyżyka odnalezionego przez archeologów w 1978 r., datowanego na X w. (zwornik umieszczony został w ścianie kościoła Św. Marcina), piaskowiec, brąz
•	Medal <i>1000-lecia Biskupstwa Wrocławskiego</i> , brąz

Ważniejsze nagrody i wyróżnienia:

1971	I nagroda w okręgowym konkursie na medal 25-lecia ZPAP we Wrocławiu
1976	Nagroda w Ogólnopolskim plenerze ceramiczno-rzeźbiarskim w Bolesławcu
1979	I Nagroda w IV Międzynarodowym Biennale im. Dantego w Rawennie
1981	Nagroda i medal III Ogólnopolskiego Biennale Małych Form Rzeźbiarskich w Poznaniu
1995	III Nagroda w zamkniętym konkursie na projekt medalu pamiątkowego dla Uniwersytetu Jagiellońskiego
1997	I nagroda i wskazanie do realizacji projektu w ogólnopolskim konkursie na pomnik św. Wojciecha w Gdańsku

Prace w zbiorach:

- Ośrodek Dokumentacji Sztuki Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu
- Centrum Dantego w Rawennie
- Centrum Sztuki Współczesnej w Prilepie (Macedonia)
- Instytut Sztuki w Skopje
- Muzeum Klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze
- Muzeum Watykańskie
- Muzeum Narodowe we Wrocławiu
- Muzeum Archidiecezjalne we Wrocławiu
- Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu
- Towarzystwo im. Edyty Stein we Wrocławiu
- Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu

Letters, cards, prints, notes, books, ledgers. Papers among which I live.

A multiplicity of contents, thoughts, words, feelings, information,

matters flow through them, saturating moment after moment.

Alfreda Poznańska

ALFREDA POZNAŃSKA

(3 January 1939, Małków — 7 October 2001, Wrocław)

Alfreda Poznańska was born on 3 January 1939 in Małków in the Lublin region. After the war, she and her family came to Lower Silesia and settled in Wysoka Łęka (near Kowary). In 1953, she graduated from primary school in Kowary, and in 1958 from the State Secondary School of Fine Arts in Wrocław. From 1958 to 1965 she studied at the Faculty of Ceramics and Glass at the State Higher School of Visual Arts in Wrocław (now the Academy of Fine Arts) under Xawery Dunikowski and assistant professor Łucja Skomorowska-Wilimowska. In June 1965, she obtained a diploma in ceramics and sculpture in the Sculpture Studio of Professor Borys Michałowski. From the beginning of her creative path, she was associated with the Wrocław milieu. In 1965 she became a member of the Association of Polish Artists and Designers, and from 1967 she took an active part in the artistic life of the region and the country. She also exhibited her works abroad. On 4 September 1968, Poznańska was employed in the Silesian Museum in Wrocław (now the National Museum), and in the period from 1 December 1969 to 31 August 1971 she simultaneously worked at the State Secondary School of Fine Arts in Wrocław as a teacher of sculpture. From 1 October 1973, she began working in the Department of Sculpture (Faculty of Painting, Graphic Arts and Sculpture) at her alma mater, gaining experience under the supervision

of Professor Borys Michałowski and Associate Professor Leon Podsiadły. In 1981, she led the establishment of the Studio of Small Sculptural Forms. In the 1980s, Alfreda Poznańska was involved in the underground activity of “Solidarność” and began cooperation with the Pastoral Care of the Creative Environments in Wrocław, which continued until her death. In 1995, she was awarded the academic title of professor.

The artist practised small- and large-scale sculpture (monuments, altar sculpture), using a variety of materials (ceramics, stone, metal casts, wood). She was also involved in medal-making (medals, plaques), in which she achieved mastery supported by awards in national and international competitions. Her medals, but also her sculptures have been exhibited in Germany, France, Italy, and Yugoslavia, among others. In 1983, a medal of her authorship was presented as a gift from the Wrocław artistic community to the Holy Father John Paul II. She has participated several times in the Dante Biennale in Ravenna, in 1979 she received the first prize for her work dedicated to the theme: "Dante's Inferno and modern man". Her work was dominated by a realist current, firmly rooted in tradition, the most frequently repeated motifs being the letter, the envelope, the book, and the leaf. She took up themes from her surroundings, the impermanence of spiritual and religious values (the chapel of St Edith Stein in Wrocław), and social and patriotic themes.

Exhibitions and plein-air events:			
		Bureau for Art Exhibitions in Wrocław	1985 7 th International Dante Biennale in Ravenna
	•	Exhibition "Wood Carving" from the collection of the Prilep Museum, Belgrade	• District Art Exhibition in Wrocław
1972	International sculpture plein-air "Marble" in Prilep		1987 Individual exhibition at the "Art Gallery in Ostrów" in Wrocław
1975	FIDEM International Biennial of Medal-Making in Cracow	• National Exhibition "Poland, Landscape, People, Ideas", BWA in Sopot	• 1988 8 th International Dante Biennale in Ravenna
1977	3 rd International Dante Biennale in Ravenna	• 3 rd National Biennial of Small Sculptural Forms, BWA in Poznań	• 1989 Exhibition "Art and Literature" at the National Museum in Wrocław
1978	National Sculpture Plein-Air (design) in Rzeszów	1983 6 th International Dante Biennale in Ravenna, invitation to the jury and participation in the exhibition outside the competition	1990 Exhibition of educators and students of the State Higher School of Fine Arts in Wrocław, Central Bureau for Art Exhibitions "Zachęta" in Warsaw
1979	4 th International Dante Biennale in Ravenna		• Exhibition "200 years of Artistic Schools in Wrocław" in Wiesbaden
•	District Art Exhibition "Presentations 79"	• Exhibition of the Wrocław visual arts community, organised on the occasion of the visit of Pope John Paul II to Wrocław	
1980	Individual exhibition "Small sculptures" at the "X" Gallery in Wrocław	• FIDEM International Medal Biennale in Florence	1991 Individual exhibition in the Modern Art Gallery "Desa" in Wrocław
1981	Exhibition of the employees of the Department of Sculpture of the College of Fine Arts in Wrocław,		

• National Medal Exhibition “Tendencies and Creators”, Bureau for Art Exhibitions in Toruń • Exhibition “Wrocław Visual Arts Community” in Reims • National exhibition “Medal-Making of the 1980s”, Museum of Medallist Art in Wrocław	1992 Regional fine arts exhibition “Continuations 92”, National Museum in Wrocław • 5th Biennale of Sacred Art, Bureau for Art Exhibitions in Gorzów Wielkopolski • “The Gospel in the Artists’ Intuition”, Bureau for Art Exhibitions in Bielsko-Biała	1993 International 17th Symposium “Porcelain in a Different Way” in Wałbrzych 1994 National Exhibition “Medallist Self-Portrait”, Museum of Medallist Art in Wrocław 1995 State Higher School of Fine Art’s exhibition in Brunswick • 19th International Ceramics Symposium “Porcelain in a Different Way” in Wałbrzych • “Man–Art–Environment”, an exhibition of artistic works of the Wrocław milieu at the State Higher School of Fine Arts in Wrocław and Bureau for Art Exhibitions in Opole • Triennial of Religious Sculpture in Cracow	1996 Biennale of Sacred Art in Gorzów Wielkopolski • Exhibition of works by Lower Silesian artists “Spiral 1” in Świeradów Zdrój (Gerard Foundation) • “Eyewitnesses and Hidden”, solo exhibition at the Ossolineum in Wrocław	1997 “Present-Day Splendour”, exhibition presented during the 46th International Eucharistic Congress “Eucharist and Freedom”, Wrocław, Poland 1998 “Beauty and Goodness” exhibition, held on the occasion of the 15th anniversary of the Pastoral Care of Creative Communities 1999 Exhibition of sculpture by the Department of Sculpture of the Academy of Fine Arts in Wrocław at the City Gallery, Wrocław	2000 “The Bishopric of Wrocław in the History of the Nation and the Church”, millennium celebrations at the Chaplaincy of the Creative Communities in St. Martin’s Church 2001 Exhibition devoted to St. Edith Stein, District Museum in Toruń 17 February 2002 posthumous exhibition of works in St. Martin’s Church	1968 Portrait of Władysław Broniewski, stoneware 1971 Realisation of the 25th-anniversary medal of The Association of Polish Artists and Designers in Wrocław, cast bronze, 50 pcs. 1974 Realisation of the 10th-anniversary medal of the Filumenistic Museum in Bystrzyca Kłodzka, cast bronze, 50 pcs. 1977 Restoration of the graves and monument at the Soviet Army cemetery in Olawa, sandstone 1978 Portrait relief of Prof. B. Świętochowski, Agricultural Academy in Wrocław, cast bronze 1979 Portrait relief of Prof. G. Poluszyński, Agricultural Academy in Wrocław, cast bronze 1982 A series of author’s medals commemorating the 600th anniversary of the Jasna Góra painting (two medals and a plaque, one of the medals was presented to the Holy Father John Paul II during his visit to Wrocław), cast bronze, 12 pcs. 1983 Portrait plaque of Stanisław Kiałka for the plaque in his memory placed at the State Higher School of Fine Arts, cast bronze 1984 Design and supervision of the minted medal for the opening of the Panorama Racławicka in Wrocław, 5000 pieces 1985 Medal for the Natalia Gall Literary Prize, established by the Prize Board of Trustees in Wrocław, cast bronze 20 pcs. • Altar relief in the Church of the Holy Trinity in Wrocław, wood 1987 Design and supervision of the realisation of a minted medal celebrating the 40th anniversary of the State Higher School of Fine Arts in Wrocław, 300 items. • Poster commemorating the third visit of Pope John Paul II to Poland and the Congress Eucharistic, cast bronze, 5 pcs. 1990 Plaques dedicated to Poles murdered between 1946 and 1953 in Wrocław, sandstone • Two plaques commemorating places associated with St Edith Stein in Wrocław • Plaque dedicated to Father Julian Michalec from the Holy Virgin Mary parish in Piasek, Wrocław 1991 Project for the renovation and furnishing of the chapel of St. Teresa Benedicta of the Cross, Edith Stein together with architect Alicja Kopeć • Realisation of the altar sculptures in the Chapel of St. Edith Stein in the Church of St. Michael the Archangel in Wrocław, marble 1992 Author’s design of plaques for the Guardians of the Polish Graves in Wrocław, porcelain 1993 Author’s project of a memorial sculpture for the Ossoliński National Institute, the possible realisation in sandstone • Medal of the 8th Józef Gielniak Graphic Competition issued by the District Museum in Jelenia Góra, cast bronze, 9 pcs.	1994 Project of a sculptural commemoration of the Katyn Massacre in Wrocław made on the invitation by the Lower Silesian Katyn Family in a closed competition • Author’s design for a plaque commemorating the sculptor Jerzy Boroń, pedagogue of the State Higher School of Fine Art in Wrocław, made in collaboration with Prof. J. Zyndwalewicz, expected realisation in bronze 1995 Sandstone plaques on the portal of the building of the Ossoliński National Institute 1997 ‘Tree of Life and Tree of Truth’ medal, bronze, 3 pcs. • ‘46 International Eucharistic Congress’ plaque, bronze 1998 Tympanum above the front entrance to the St. Edith Stein House in Wrocław, plaster cast • Sculpture “Mickiewicz Year”, bronze, stone 2000 Keystone with an image of a cross found by archaeologists in 1978, dated 10th century (the keystone was placed in the wall of St Martin’s Church), sandstone, bronze • “1000th Anniversary of the Bishopric of Wrocław” medal, bronze															
Major awards and distinctions:																						
	1971	First prize in the district competition for the 25 th -anniversary medal of the (Związek Polskich Artystów Plastyków, ZPAP) in Wrocław	1976	Award at the National Ceramic and Sculpture Plein-Air in Bolesławiec	1979	First Prize in the 4 th International Dante Biennial in Ravenna	1981	Award and medal of the 3 rd National Biennial of Small Sculptural Forms in Poznań	1995	Third Prize in a closed competition for the design of a commemorative medal for the Jagiellonian University	1997	First prize and designation for the project in the national competition for the statue of St. Adalbert in Gdansk										
Works in collections:																						
		• Art Documentation Centre of the Academy of Fine Arts in Wrocław		• Dante Centre in Ravenna		• Centre for Contemporary Art Prilepie (Macedonia)		• Skopje Art Institute		• Museum of the Pauline Monastery at Jasna Góra		• Vatican Museum		• National Museum in Wrocław		• Archdiocesan Museum in Wrocław		• Museum of Medallist Art in Wrocław		• Edith Stein Society in Wrocław		• Ossoliński National Institute in Wrocław
Realisations and sculptural projects:																						
1967		Monument of Władysław Reymont in Złotoryja, concrete and stoneware																				

Major awards and distinctions:

1971	First prize in the district competition for the 25 th -anniversary medal of the (Związek Polskich Artystów Plastyków, ZPAP) in Wrocław
1976	Award at the National Ceramic and Sculpture Plein-Air in Bolesławiec
1979	First Prize in the 4 th International Dante Biennial in Ravenna
1981	Award and medal of the 3 rd National Biennial of Small Sculptural Forms in Poznań
1995	Third Prize in a closed competition for the design of a commemorative medal for the Jagiellonian University
1997	First prize and designation for the project in the national competition for the statue of St. Adalbert in Gdansk

Works in collections:

- Art Documentation Centre of the Academy of Fine Arts in Wrocław
- Dante Centre in Ravenna
- Centre for Contemporary Art Prilepie (Macedonia)
- Skopje Art Institute
- Museum of the Pauline Monastery at Jasna Góra
- Vatican Museum
- National Museum in Wrocław
- Archdiocesan Museum in Wrocław
- Museum of Medallion Art in Wrocław
- Edith Stein Society in Wrocław
- Ossoliński National Institute in Wrocław

ALFREDA POZNAŃSKA

Autorka tekstu / Author of the text

Elżbieta Łubowicz

Redakcja / Editing

Grzegorz Niemyjski

Marta Drobińska (współpraca / cooperation)

Karolina Wiktor (współpraca / cooperation)

Magdalena Grzybowska (współpraca / cooperation)

Wydawca / Publisher

Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza

Gepperta we Wrocławiu / The Eugeniusz

Geppert Academy of Art and Design

pl. Polski 3/4, 50-156 Wrocław

tel. +48 71 343 80 31, 32, 33, 34

www.asp.wroc.pl

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. EUGENIUSZA GEPPERTA
WE WROCŁAWIU

36

Publikacja finansowana z funduszy Wydziału Rzeźby i Mediacji Sztuki oraz Ośrodka Dokumentacji Sztuki ASP we Wrocławiu

Publication financed by the funds from the Faculty of Sculpture and Art Mediation and the Art Documentation Center

Wydawnictwo towarzyszy wystawie wybranych prac Alfredy Poznańskiej w Domu Edyty Stein, 15.05.–30.06.2024. Kuratorzy wystawy: Krzysztof Pachurka, Marta Drobińska, Karolina Wiktor / The publication accompanies an exhibition of selected works by Alfreda Poznańska at the Edith Stein House. 15.05.–30.06.2024. Curators of the exhibition: Krzysztof Pachurka, Marta Drobińska, Karolina Wiktor

Towarzystwo im.
Edyty Stein

Wydanie pierwsze / First edition
Wrocław 2024

Tłumaczenie na s. 3–11, 32–35

Translation on p. 3–11, 32–35

Biuro Tłumaczy Gruca, Częstochowa

Redakcja tekstów i korekta / Proof-reading

Elżbieta Łubowicz (teksty polskie / Polish texts)

Zdjęcia / Photo Credits

Krzysztof Pachurka, Ośrodek Dokumentacji Sztuki ASP we Wrocławiu / Art Documentation Center,

s. / p. 12–25, 27–29

Michał Pietrzak, s. / p. 26, 30–31,

archiwum Wandy Linowskiej

Wanda Linowska's archive, s. / p. 2–11

Skład / DTP

Piotr Olejarsz

Nakład / Circulation

350 egz. / copies

© Copyright by Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, Wrocław 2024

Wszystkie prawa zastrzeżone

All rights reserved

ISBN: xxx

Druk i oprawa / Print & binding

Drukarnia ZAPOL Sobczyk sp. k.,

al. Piastów 42, 71-062 Szczecin

tel. 91 435 19 00,

mail: biuro@zapol.com.pl